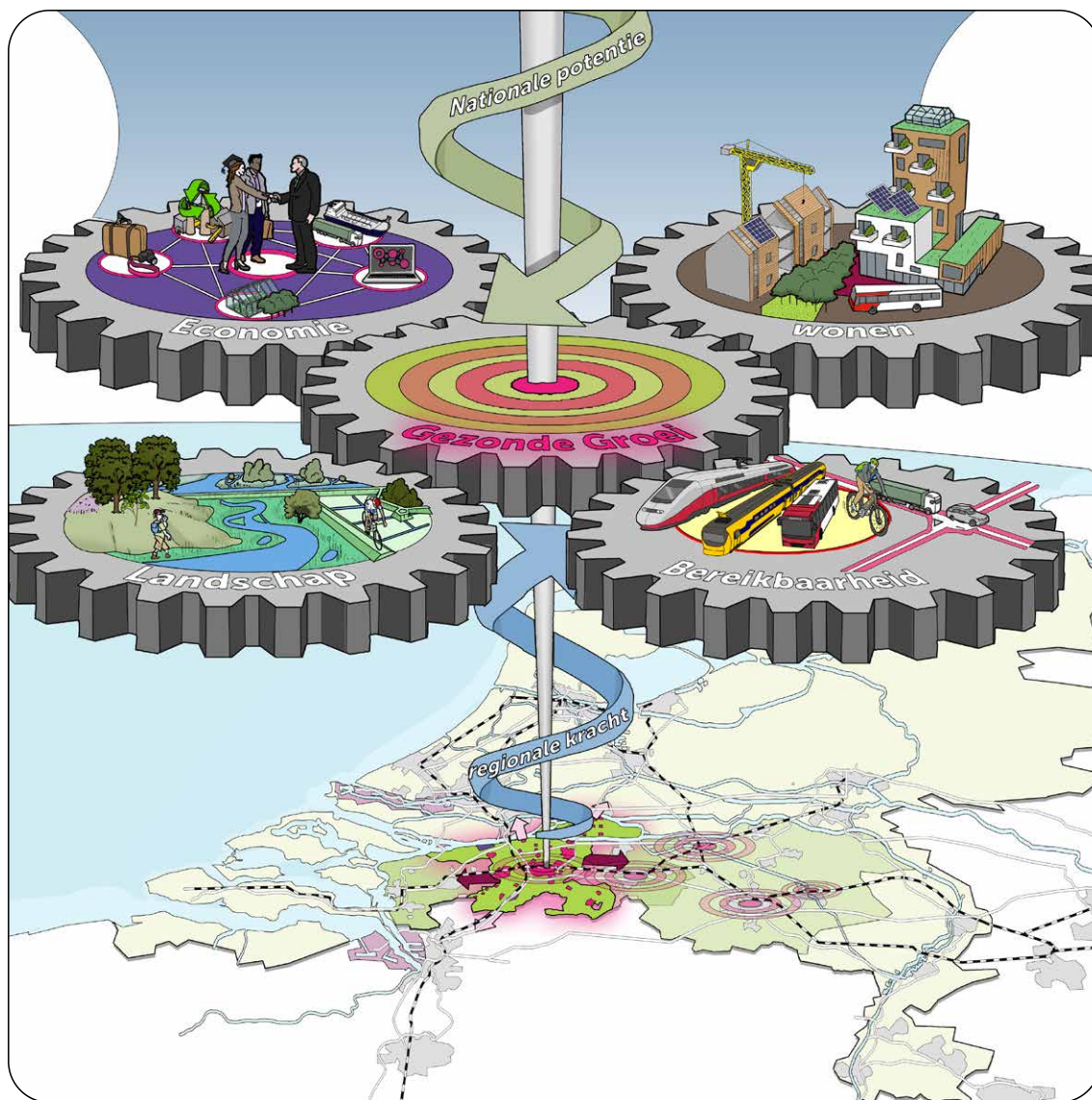

april 2021

REGIONALE INVESTERINGS- AGENDA (RIA) REGIO BREDA

AMBITIE REGIO BREDA 2040

De regio Breda bloeit. Tien gemeenten presenteren met een Regionale Investeringsagenda (RIA) hun meerjarige ambities voor *gezonde groei* in en van de regio. Private partijen steunen de ambities en investeren mee.

De regio maakt de komende vijftien à twintig jaar een *schaalsprong* zowel in kwaliteit als kwantiteit. De regiogemeenten werken met een gezamenlijke investeringsstrategie op vier samenhangende pijlers:

- wonen;
- groen-blauwe kwaliteit;
- economie;
- mobiliteit.

RIA-PROPOSITIE

Met het nieuwe instrument van de RIA doen de gemeenten een voorstel aan het Rijk om meerjarig samen te werken aan gezamenlijke opgaven en ambities.

En samen met provincie en private partijen het beleid hierop af te stemmen en investeringen te bundelen.

De gemeenten leveren met hun aanbod een *samenhangende, substantiële en herkenbare* bijdrage aan:

1. de opgaven van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de provinciale omgevingsvisie
2. (versnelling van) de woningbouwopgave (nationaal 1 miljoen extra woningen erbij tot 2030);
3. de provinciale verstedelijkingsstrategie

In het kader van de provinciale verstedelijkingsstrategie zullen nog verstedelijkingsakkoorden worden uitgewerkt op de schaal van de stedelijke regio's in Brabant.

De stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT) is er daar één van en is samengesteld uit de tien gemeenten van de RIA Regio Breda en de negen gemeenten uit de regio Hart van Brabant. De RIA Regio Breda zal een belangrijke bouwsteen zijn voor het Verstedelijkingsakkoord SRBT. RIA en verstedelijkingsakkoord komen aldus in elkaars verlengde te liggen.

De regio wil zich inzetten versnelling van de **woningbouwopgave** met in totaal 30.000 woningen tot 2030.

Dat is een **extra versnelling** van bijna 12.000 meer ten opzichte van de huidige provinciale prognose van 18.000 woningen.

Voor het waarmaken van deze ambitie van de schaa sprong van gezonde groei – en daarmee brede welvaart – zijn **investeringen in duurzame werklocaties, bereikbaarheid en groen-blauwe kwaliteit voorwaardelijk**. Bij het Rijk ligt hiervoor de aandrijf as bij het ministerie van BZK maar is echter ook de tractie van andere departementen noodzakelijk, in ieder geval die van I&W, EZK en LNV.

De omvang van benodigde investeringsvolume van de RIA tot 2040 wordt vooralsnog ingeschat tussen 17 en 25 miljard euro.

Inmiddels zitten ook private partijen vanuit de NOVI-alliantie met ons aan tafel om hun investerende bijdragen aan de RIA te leveren.

Graag gaat de regio met het Rijk in gesprek over onze regionale ambitie en investeringagenda en daarmee over onze concrete bijdragen aan de komende regeerperiode en de nationale agenda met een langere looptijd.

April 2021.

Namens de stuurgroep RIA regio Breda, Paul de Beer, bestuurlijk trekker.

DE KRACHT VAN DE REGIO BREDA

De regio Breda is een van de snelst groeiende regio's voor wonen en werken buiten de Randstad richting 2040. In de regio wonen op dit moment 465.000 mensen. De regio Breda, onderdeel van West-Brabant, maakt samen met Midden-Brabant deel uit van de vierde economie van Nederland in toegevoegde waarde en tweede voor de industrie. Met haar ligging en goede internationale verbindingen via weg, spoor en water is de regio Breda de grootste en belangrijkste logistieke hub op de corridors tussen Rotterdam en het Europese achterland. Met de 2e containerhaven van Nederland en een HSL station – dat een enorme boost heeft gegeven aan het centrum en het internationale karakter van Breda – vervult de regio een rol van internationale betekenis.

Breda is (diensten)centrumstad van de regio, omringd door de sterke voorsteden Etten-Leur en Oosterhout, de woonkernen van de uitgestrekte gemeenten Moerdijk en Altena en de landelijke gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Drimmelen, Geertruidenberg en Zundert.

Deze tien gemeenten tezamen vormen een *daily urban system* met een gezamenlijke woningmarkt, arbeidsmarkt, zorg- en onderwijsinfrastructuur en vervoerssysteem. Het mozaïek van steden en dorpen vormen daarin een compleet en hecht netwerk van voorzieningen. Dit levert een zeer divers aanbod aan woonmilieus op, zowel urbaan, suburbaan als ruraal.

De regio kent een gevarieerd en rijk landschap. Natuur, water, polders en landbouwgebieden vormen buffers tussen de stad en de woonkernen op het platteland. De eigen identiteit is daarmee verzekerd. Met aan de noordzijde het Nationaalpark NLDelta, de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, de Zuiderwaterlinie en de Biesbosch en aan de zuidzijde het Van Gogh Nationaalpark met bossen en beekdalen herbergt de regio Breda hoge natuurwaarden (Natura2000 gebieden) en recreatief landschap met een rijke cultuurhistorie.

GEZONDE REGIONALE GROEI VANUIT NOVI-PERSPECTIEF

De nationale omgevingsvisie (NOVI) hanteert vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie
2. Duurzaam economisch groeipotentieel
3. Sterke en gezonde steden en regio's
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Onze regionale investeringsagenda draagt gericht en in samenhang bij aan deze nationale doelstellingen.

Volledig in lijn met de ambities van de NOVI willen we een regio Breda:

- die gezond en klimaatbestendig is, met schone lucht, schoon water en een schone bodem en veel ruimte voor groen en water;
- met een uitstekend functionerende economie, die duurzaam en circulair is. Nauw verbonden met onze buurregio's en de rest van het land en grensstreek;
- waar het goed wonen en werken is, met aangename en vitale steden en dorpen, een productief en aantrekkelijk platteland;
- met uitstekende bereikbaarheid, waar iedereen veilig, snel, comfortabel en betrouwbaar van A naar B komt, met zo min mogelijk schadelijke uitstoot en overlast;
- waar we voldoende ruimte hebben om te kunnen bewegen, ontspannen en tot onszelf te komen; zowel in de stad als daarbuiten;
- die veilig is en ons beschermt tegen overstromingen en andere gevaren;
- waar een goede balans is tussen gebouwde omgeving en open landschap, tussen natuur en cultuur, tussen land en water;
- die openstaat voor verandering, en waar de kracht van zijn traditie, cultuur en identiteit wordt weerspiegeld in de inrichting van de leefomgeving.

De centrale missie van deze RIA is om middels bundeling van publieke en private investeringen op wonen, groen-blauw, economie en bereikbaarheid als regio Breda gezond te groeien.

INTEGRALE BENADERING GEZAMENLIJKE REGIONALE OPGAVEN

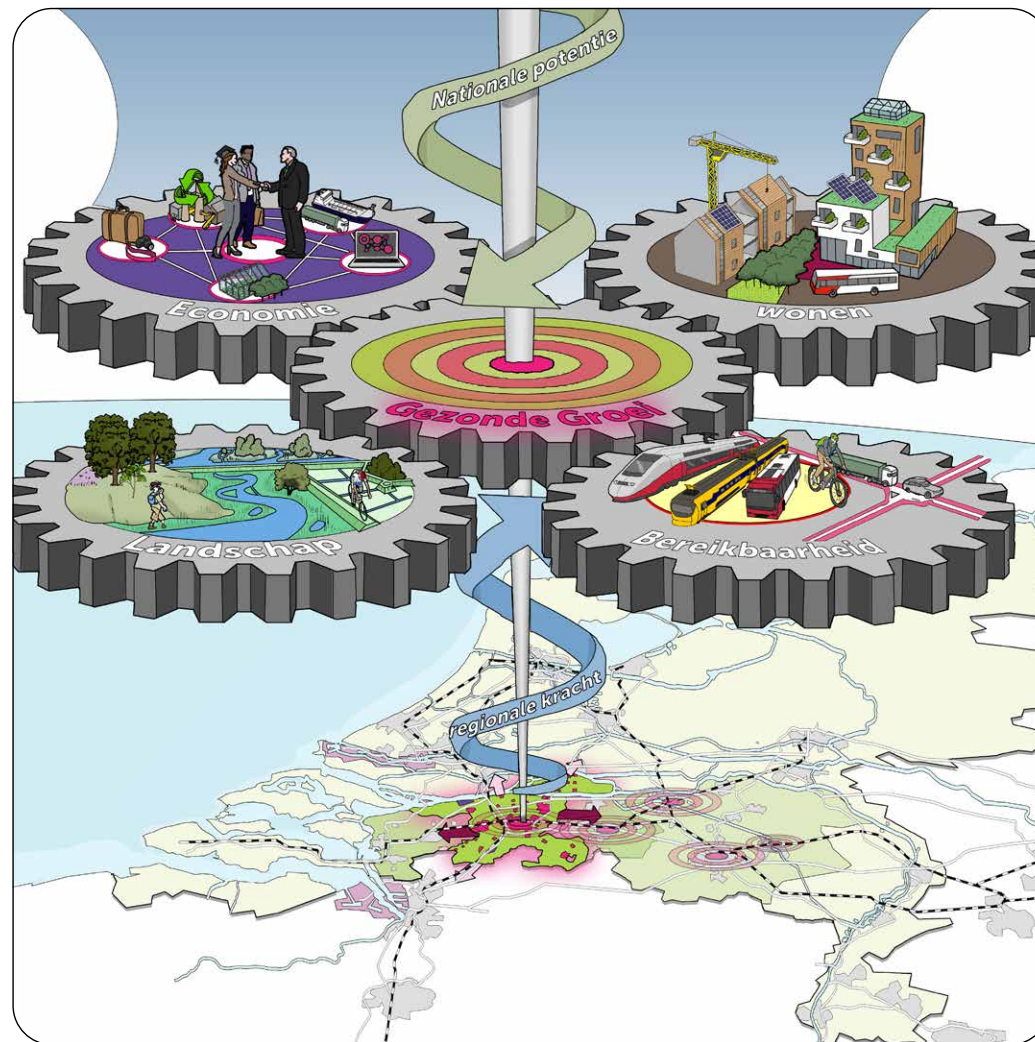
De Regionale Investeringsagenda regio Breda gaat uit van een integrale benadering. Verstedelijking en investeringen op gebied van wonen, werken en mobiliteit zijn randvoorwaardelijk verbonden met investeringen ter versterking van de ecologische groen-blauwe kwaliteiten van de regio.

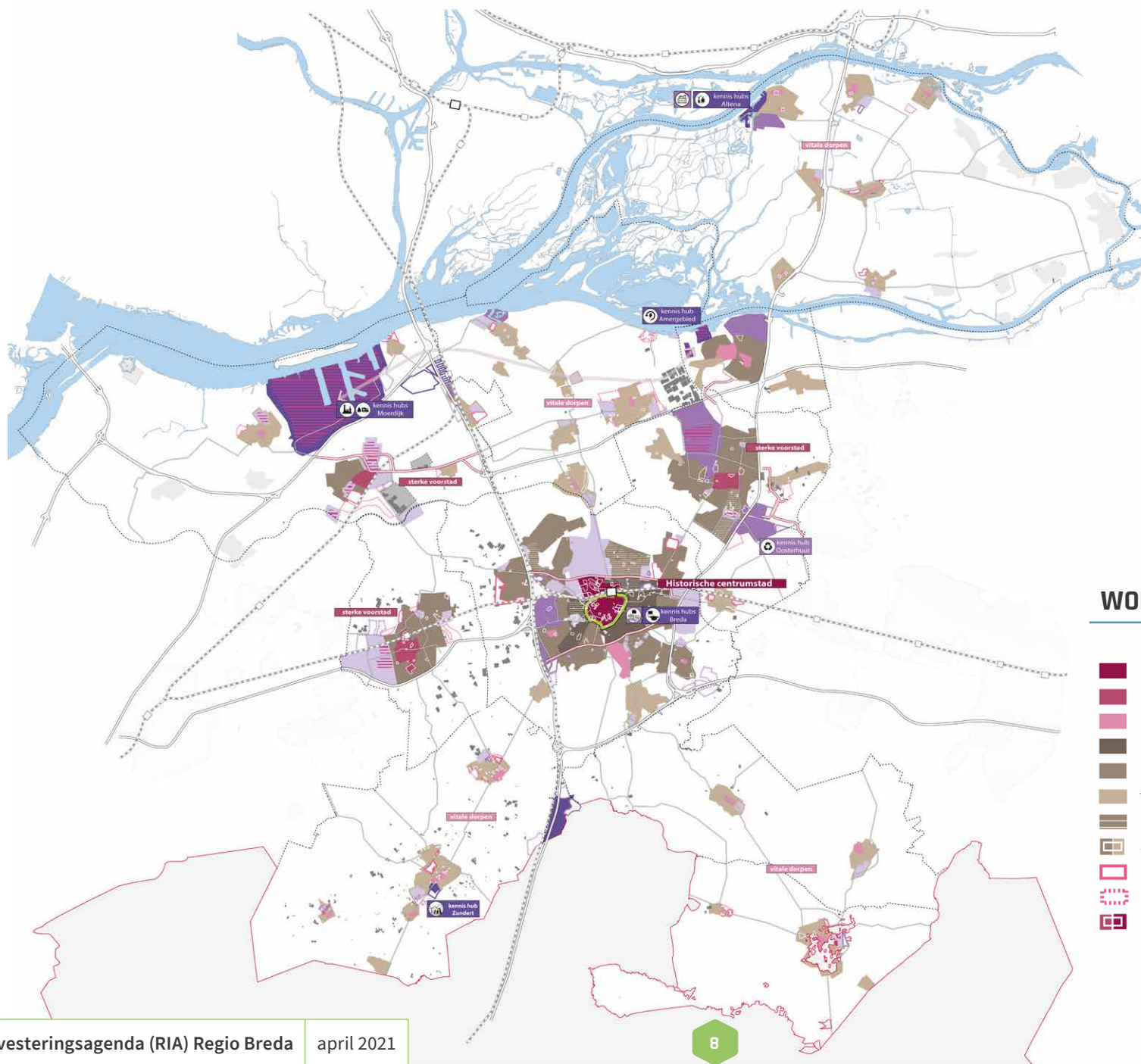
Essentie is dat de regio de gewenste en noodzakelijke schaa sprong kan maken en extra kan groeien, mits je dat op een gezonde en volhoudbare manier doet.

Dit betekent vergroenen én verstedelijken tegelijk.

Omdat niet al het groen in de stad ligt en om er meer mensen van het groen buiten de stad te laten profiteren zijn verbindingen nodig tussen stad en landschap; een bereikbaar landschap door intensiveren van OV- en fietsverbindingen. En ook andersom dat de stedelijke voorzieningen op een duurzame manier bereikbaar blijven voor inwoners van de meer landelijke gebieden.

Voor verstedelijking zijn er ook groene buffers nodig tussen de kernen. Die buffers zorgen ervoor dat kernen eigen kunnen blijven en niet aan elkaar vast groeien.

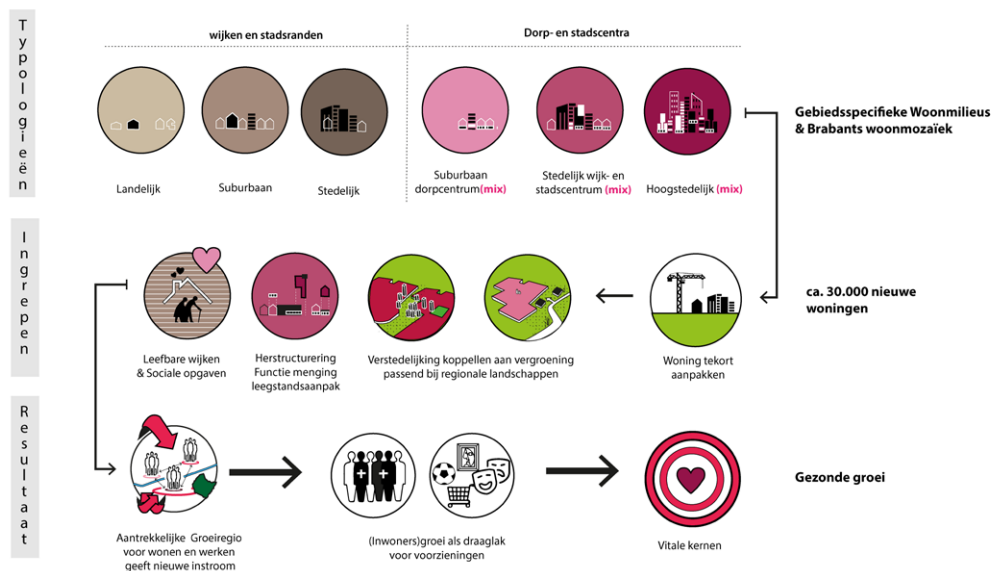
WONEN

- Hoog stedelijk stadscentrum
- Vitaal stadscentrum
- Vitaal dorpscentrum
- Woongebied stedelijk
- Woongebied subuurbaan
- Woongebied landelijk
- Kwetsbare wijken
- Mogelijke transformatie of verdichtingslocatie (wonen)
- Mogelijke uitbreidingslocatie
- Zoekgebied wonen
- Mogelijke transformatie of verdichtingslocatie (centrum/mix)

WONINGBOUW ALS HEFBOOM VOOR EEN STERKE, GEZONDE REGIO

Steeds meer mensen en bedrijven kiezen ervoor om te wonen en te werken in stedelijke regio's, dichtbij voorzieningen en werkgelegenheid. Als een van de grootste groeiregio's voor wonen buiten de Randstad ervaart de regio momenteel de gevolgen van het huidige woningtekort, de daarbij behorende prijsstijgingen en de druk op de betaalbaarheid van de regio voor vooral de midden- en lagere inkomens.

Voldoende beschikbare en betaalbare woningen zijn zeer dringend nodig om het tekort terug te dringen. Dit vraagt om een versnelling van de woningbouwproductie. Een extra opgave ligt op het gebied van sociale huur; in een regio waarin duurzame groei en inclusiviteit centraal staan moet er ook daarvoor voldoende plek zijn. Ook het creëren van voldoende aanbod voor starters op de woningmarkt is noodzakelijk.

De kwalitatieve opgave ligt in het creëren van meer doorstroming door het toevoegen van de juiste woning (ook belangrijk voor starters) én het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

De centrale ambitie in het regionale woningmarktbeleid is het terugdringen van de druk op de woningmarkt door een versnelling van de woningbouwproductie. Zeker nu de laatste bevolkingsprognose laat zien dat de regio toegroeit naar 485.000 inwoners in 2030 en naar 495.000 inwoners in 2040 (waarbij die groei in de periode '30-'40 vrijwel geheel voor rekening komt van de centrumstad).

De regio Breda is op dit moment een regio met circa 465.000 inwoners en staat gezamenlijk voor de kwantitatieve opgave van het toevoegen van minimaal 18.315 woningen in de periode 2020 tot 2030 (conform provinciale prognose 2020). Dit is nodig om de huishoudensgroei te kunnen faciliteren.

Kijkend naar de groei- en verstedelijkingsambities van de regio Breda is deze RIA er op gericht om een **extra versnelling** in de woningbouwproductie te brengen, bovenop de provinciale prognose. De omvang van die 'plus' wordt geraamd op 11.995 woningen. De totale bijdrage aan de versnelling van de woningbouwopgave tot 2030 is daarmee ca. 30.000 woningen. In de periode 2030 tot 2040 is de ambitie van de gemeenten gericht op de toevoeging van ca. 17.750 woningen. Deze woningbouw zal het vestigingsklimaat en de stedelijke en regionale economie in de regio Breda verder versterken.

Deze woningbouwaantallen zijn indicatief als volgt over de regio verdeeld:

REGIO BREDA	PERSPECTIEF '20-'30	DOORKIJK '30-'40	PROVINCIALE PROGNOSE '20-'30
Breda	15.000	10.000	8.700
Oosterhout	3.500	2.000	1.595
Altena	3.000	2.000	2.185
Etten-Leur	2.400	1.400	1.735
Moerdijk	2.700	600	1.365
Drimmelen	1.500	650	1.020
Zundert	530	300	530
Geertruidenberg	900	300	690
Alphen-Chaam	480	320	330
Baarle-Nassau	300	200	165
Totaal	30.310	17.770	18.315

De benodigde investeringen voor de pijler WONEN worden vooralsnog ingeschat op € 5.000-7.300 mln (obv ambitie 2020-2030 gebaseerd op 30.310 woningen, ex grond/bijkomende kosten) € 2.900-4.200 mln (obv doorkijk ambitie 2030-2040 = 17.770 woningen, ex grond/bijkomende kosten).

Het merendeel van deze woningbouwopgave zal gerealiseerd worden in de agglomeratie van de drie stedelijke gemeenten (Breda, Etten-Leur en Oosterhout), in Altena en in Zevenbergen (gemeente Moerdijk), dat mede met het oog op de uitbreiding van de werklocaties van Haven en Industrierrein Moerdijk en Logistiek Park Moerdijk een rol als nieuwe voorstad van Breda beoogt.

Maar ook de meer landelijke gemeenten nemen hun aandeel in de ambitie van gezonde groei en de woningbouwopgave, mede ook om als kernen demografisch, economisch en maatschappelijk (voorzieningsniveau) vitaal te blijven.

VOORWAARDELIJKE KOPPELING MET ANDERE INVESTERINGSOPGAVEN

Om de ambitie van gezonde groei te kunnen realiseren zijn investeringen in woningbouw in de regio Breda voorwaardelijk gekoppeld aan drie andere, prioritaire regionale investeringopgaven:

1. versterken groen-blauwe kwaliteit.
2. ontwikkelen / herstructureren werklocaties en kennishubs.
3. intensiveren regionaal openbaar vervoer en oplossen mobiliteitsknelpunten.

De Regionale Investeringsagenda beoogt bundeling van publieke en private investeringen. De mate waarin ook private partijen willen investeren in deze thema's verschilt. Op de ene opgave of project zal meer initiatief, stimulering of (voor)investering door overheden nodig zijn dan de andere. Een deel van de investeringen maakt deel uit van meerjarenbegrotingen en investeringsplannen van gemeenten, voor andere moet geld beschikbaar komen.

RIA SYSTEEM

=

LANDSCHAP

+

BEREIKBAARHEID

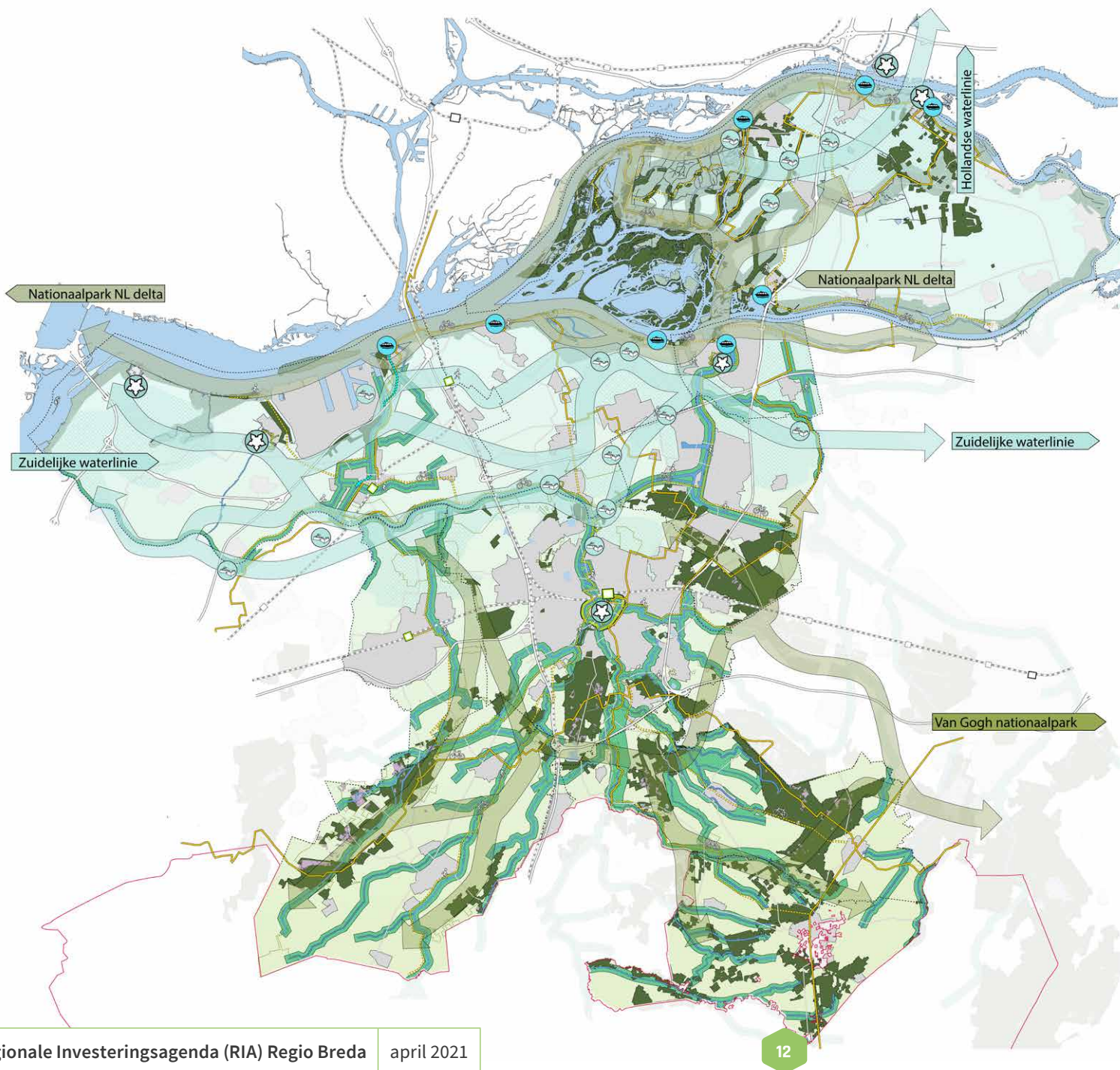
+

WONEN

+

ECONOMIE

LANDSCHAP

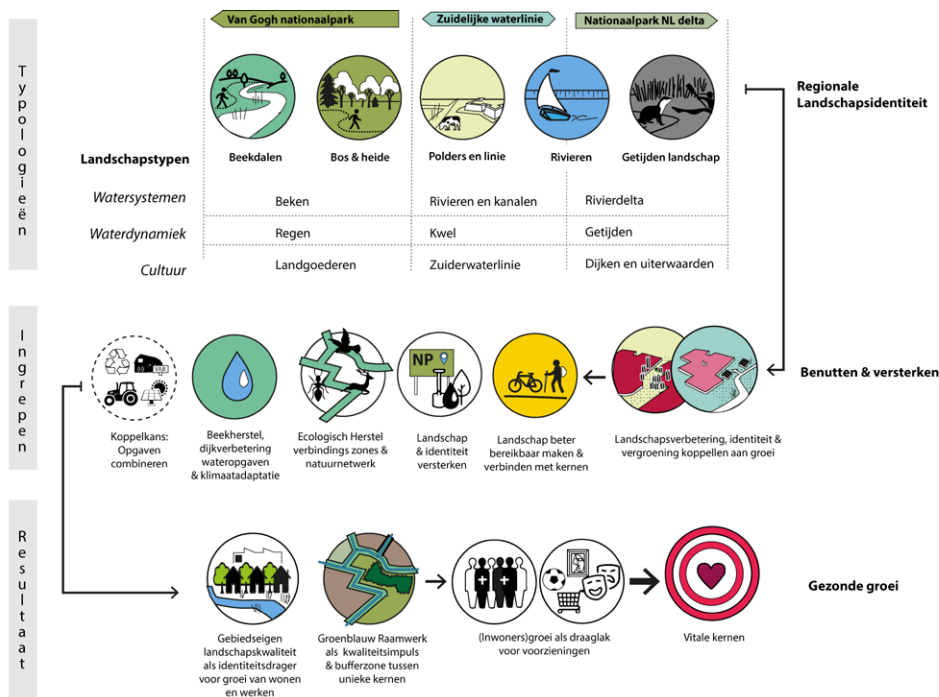
- Hoogwaardige en natuurlijke groene buffers tussen unieke kernen
- Landschappen bereikbaar maken en verbinden met de kernen
- Innundatiegebied waterlinie (gebied met veel waterbergingsopgaven)
- Delta- en getijdenlandschap
- Natuurlijke beken en rivieren als verbindend raamwerk (ook binnenstedelijk)
- Vestingstad fort, of lunet van Zuidelijke of Hollandse waterlinie
- (Water)poort van de Biesbosch
- Bereikbaar landschap als basis voor woonkwaliteit
- Station als entree van het landschap
- Zoekgebied natuurontwikkeling

INVESTERINGSOPGAVE VERSTERKEN GROEN-BLAUW RAAMWERK

De regio Breda heeft een sterk groen-blauw profiel met het Nationaalpark NLDelta, de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, de Zuiderwaterlinie en de Biesbosch aan de noordzijde en Van Gogh Nationaalpark met bossen en beekdalen aan de zuidzijde.

De ondergrond, het water en het landschap verbindt de kernen en stad en land met elkaar. De natuur met bossen, weiden en polders die tussen de kernen liggen zorgen ervoor dat deze hun eigen identiteit en kwaliteit kunnen behouden. Stad en ommeland houden elkaar in balans.

We werken actief aan een vitaal buitengebied door samen met partners als provincie en waterschap in te zetten op de transitie van het landelijk gebied.

Daarbij zien we koppelkansen voor en in het landelijk gebied als het gaat om transitie in de agrarische sector, de energietransitie, nieuwe passende vormen bedrijvigheid in combinatie met natuur- en landschapsversterking.

Naast investeringen in wonen, werken en mobiliteit moet deze groen-blauwe kwaliteit gelijktijdig versterkt worden om de gezonde, duurzame groei te kunnen realiseren. Daarvoor zijn investeren in ruimte, landschap, water (o.a. waterveiligheid, zoet water en verdroging) en klimaat(adaptatie) nodig.

Concreet gaat het om investeringen in :

- gebiedsontwikkelingen (57 – 76 miljoen)
- natuurontwikkeling: Natura2000/Natuurnetwerk (35 – 42 miljoen)
- stedelijke projecten/ regionale stadsparken (84 – 102 miljoen)
- regionale waterkeringen (180 – 221 miljoen)
- Aanpak regionale wateroverlast (294 – 359 miljoen)
- deltaplan hoge zandgronden (23 – 28 miljoen)
- realisatie bosstrategie (13 – 15 miljoen)

De benodigde investeringen voor de pijler GROEN-BLAUW worden voors- nog ingeschat op € 684 tot 843 miljoen. Dit betreft een eerste raming op basis van de nu bekende projecten. Aanvullende ambities binnen de pijler GROEN-BLAUW zijn hier nog niet in meegenomen.

Versterking van de groen-blauwe kwaliteiten draagt bij aan de aantrekkelijkheid van regionale voorzieningen op het gebied van cultuurhistorie, recreatie, leisure en toerisme. Aan de zuidkant van de regio zijn de nalatenschap van Van Gogh en het *groen* van de bossen, landgoederen, heide en vennen dragers voor het culturele leisure-profiel. Aan de noordkant is het blauw zeer aantrekkelijk voor natuurontwikkeling en natuurbeleving en recreatie. Zowel Altena – met het Biesboschmuseum – als Drimmelen – met de grootste binnenlandse jachthaven – zijn natuurpoorten voor DeltaNL.

BEREIKBAARHEID

- Internationale trein HSL
- landelijk Spoornetwerk
- Nieuwe Spoorlijn Breda-Utrecht
- Intensivering regionale spoorlijn (lightrail)
- BRT (Bus rapid transport)
- BRT (nieuw)
- HOV-lijn
- HOV-lijn (nieuw)
- Snelfietsroute
- Snelfietsroute (nieuw)
- Aanpak snelweg knooppunt
- Aanpak rijksweg
- Aanpak Regionale verbinding
- HOV-halte
- HOV-hub (overstap)
- Stadsrand-hub
- Stadsrand-hub (overstap BRT)
- landelijk station (trein)
- Bestaand trein station
- Regionaal station (trein)
- Nieuw voorstad station (lightrail)
- Internationaal knooppunt
- Kans voor verdichting en transformatie
- Kans voor verdichting en verstedelijking

INVESTERINGSOPGAVE INTENSIVEREN REGIONAAL MOBILITEITSSYSTEEM

De groei van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen betekent ook een groei van de mobiliteit. De verbetering van de doorstroming en aanpak van knelpunten in de ruit om Breda (A16, A58, A27 en A59) is nodig om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio te garanderen. Tegelijkertijd is de nodig om de uitbreiding van woon- en werklocaties – en bijbehorende regionale voorzieningen (onderwijs, zorg, cultuur, winkels) op een slimme en duurzame manier met elkaar te verbinden.

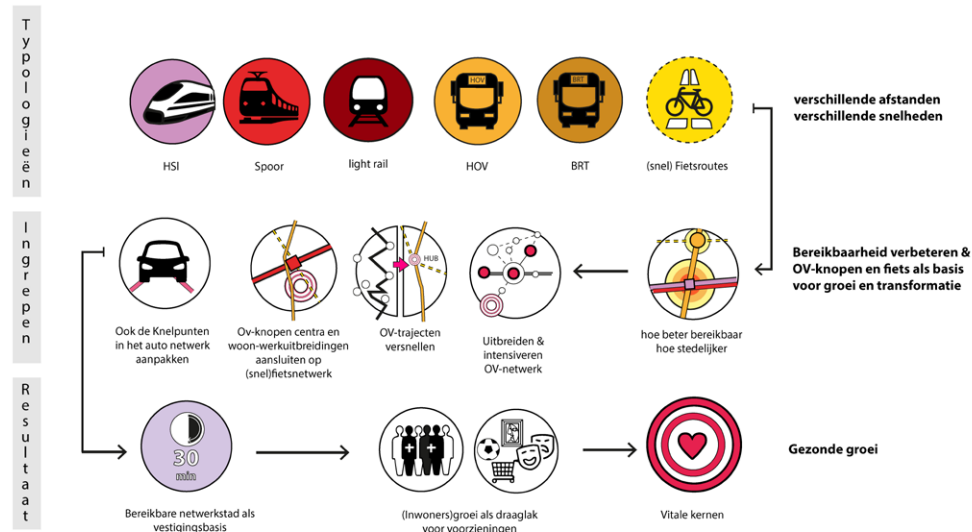
Dat is alleen mogelijk door het **intra-regionale** mobiliteit- en OV-systeem een niveau hoger te brengen en de frequentie te verhogen. In de regio Breda ontbreekt een aantal missende schakels. Het opheffen van deze missende schakels door de aanleg van nieuwe infrastructuur versterkt het daily urban system, de agglomeratiekracht

door bovenlokale functies in tijd sneller bereikbaar te maken. Hoogwaardig openbaar vervoer tussen stad en woonkernen en een fijnmazig netwerk aan snelfietspaden zijn onontbeerlijk.

Het gaat dan om investeringen in :

- snelwegen, provinciale wegen en knooppunten (1,4 – 2,1 miljard)
- wegen t.b.v. woningbouw, economie en groen-blauw (190 – 239 miljoen)
- snelfietsroutes (33 – 47 miljoen)
- openbaar vervoer (2,3 – 2,8 miljard)
- mobiliteitshubs (153 – 232 miljoen)
- smartmobility (25 – 31 miljoen)

De benodigde investeringen voor de pijler MOBILITEIT worden vooralsnog ingeschat op € 4,0 tot 5,4 miljard.

Ambitie is om een '30 minuten regio' te worden, waarin je je van noord naar zuid of oost naar west duurzaam van de ene naar de andere woon- of werklocatie of regionale voorziening kunt verplaatsen. Op regionale schaal is er in dat opzicht sprake van een dubbele mobiliteitsopgave.

Enerzijds moet het systeem van automobilititeit in de regio toekomstgericht en duurzaam worden doorontwikkeld met oog voor de leefbaarheid van de stad en de dorpen en de bereikbaarheid in de regio. De mobiliteitshubs zijn daarvoor cruciaal. Anderzijds moet de sociale en economische waarde van HOV-netwerk voorsteden en achterliggende kernen en dorpen worden versterkt en moet het mobiliteits-systeem voor langzaam verkeer fijnmaziger o.a. door het (snel)fietsnetwerk uit te bouwen.

We willen met de RIA in het bijzonder inzetten op de *synergie* tussen wonen en werken en mobiliteit, als verbindende schakel. De woningbouwopgaven willen grotendeels dichtbij stations, mobiliteitshubs en vervoersassen realiseren zoals langs de A27 bij Oosterhout en Altena en de A16 bij Zevenbergen. Bestaande werklocaties worden uitgebreid en nieuwe ontwikkeld. Alleen in Moerdijk komt er tot 2030 bijna 300 ha bedrijventerrein bij. Deze enorme dynamiek vergt intensivering van het mobiliteitssysteem.

Naast de hierboven genoemde investeringen voor de *interne* (intraregionale) bereikbaarheid moet óók het mobiliteitsstelsel voor externe bereikbaarheid zich slim en duurzaam meegroeien.

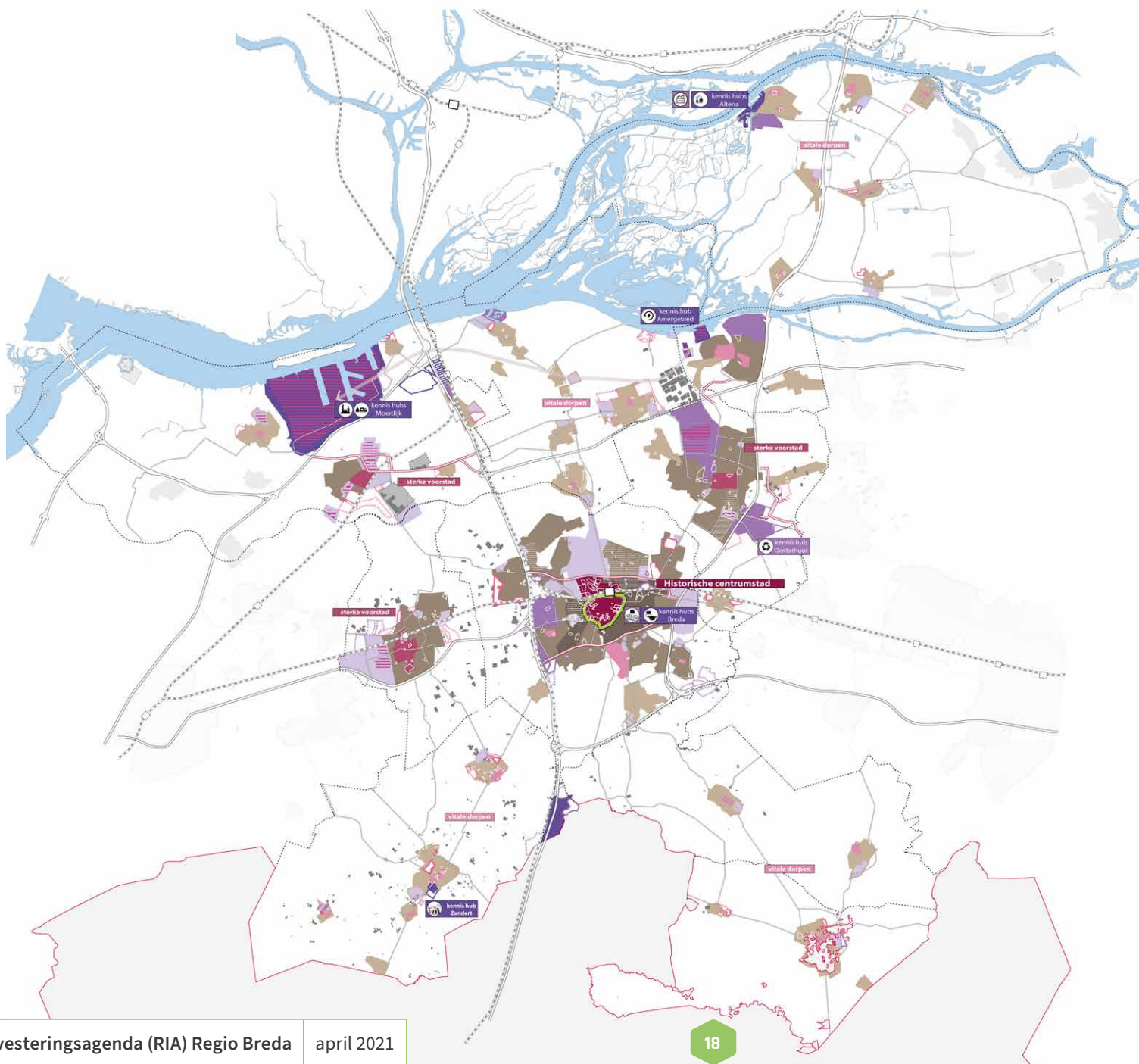
Enerzijds door het vervoerssysteem van de regio Breda interregionaal beter aan te sluiten op dat van de regio Tilburg (oost) en ook op dat van de regio Roosendaal-Bergen op Zoom (west), en de Zuid-Hollandse regio's middels:

- HOV-lijnen als light-rail ring tussen Breda – Oosterhout – Dongen – Waalwijk – Tilburg – Gilze -Etten-Leur – Breda en naar diverse werklocaties (LPM en HiM, Treeport, etc).
- opwaardering station Lage Zwaluwe als schakelstation tussen Brabant en de randstad en toegangspoort naar NL Delta.

Anderzijds door de (inter)nationale bereikbaarheid te verbeteren. Hiervoor zoekt de RIA aansluiting bij de Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Voor de regio zijn in dit opzicht de volgende investeringen van belang:

- Breda Internationale Knoop (BIK) o.a. ondertunneling middendeel noordelijke rondweg; knoop A16 Prinsenbeek/Zonzeel; last mile verbindingen Corbion-terrein naar Breda Centraal, gelijkvloerse spoorkruisingen aanpassen.
- OV-verbinding Breda-Gorinchem-Utrecht. Ontsluiting Utrecht richting Breda, Brussel, Londen en Parijs en vanuit Breda naar economisch kerngebied Utrecht
- Verdubbeling spoor Breda-Tilburg. Nodig voor IC De Haag-Düsseldorf/Aachen.
- Doortrekking dienstregeling NS van de Oude Lijn Leiden-Dordrecht naar Breda- Tilburg met een rondje West-Brabant (Prinsenbeek zuid, E-L, Roosendaal, Zevenbergen, Lage Zwaluwe richting Dordrecht.
- verbredingen A58 Galder-St. Annabosch
- A27 Hooipolder-St Annabosch na gereedkoming Hooipolder-Everdingen.
- Knooppunt Zonzeel volledig maken ter ontsluiting Zevenbergen, Etten-Leur en Prinsenbeek op A16.
- Digitale bereikbaarheid versterken.

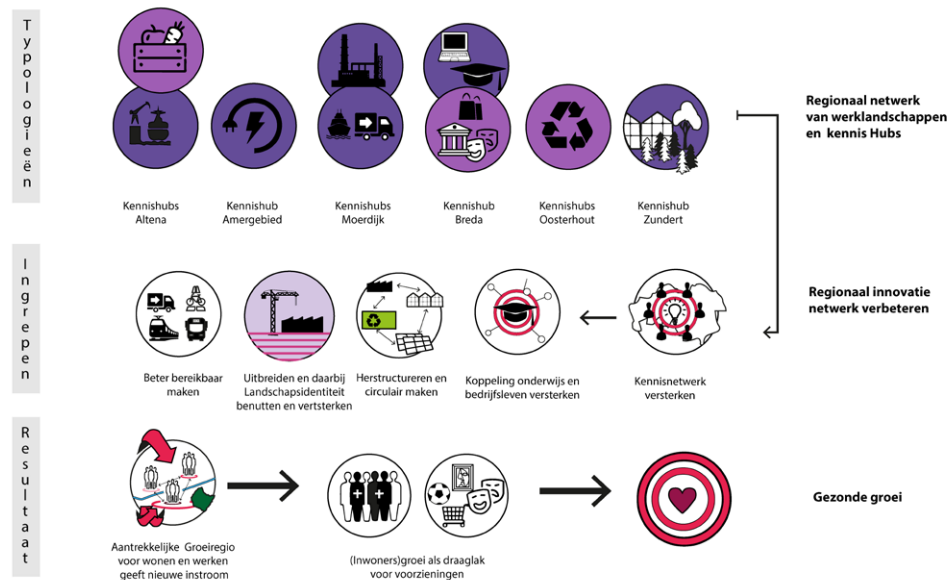

ECONOMIE

- Bedrijventerrein Nationaal
- Bedrijventerrein Regionaal
- Bedrijventerrein lokaal
- Herstructurering bedrijventerrein
- Nieuw bedrijventerrein
- Nieuw nationaal bedrijventerrein
- Zoekgebied bedrijventerrein
- Verbeteren Energierelatie
- Kassengebied
- Zoekgebied nieuwe kassen

INVESTERINGSOPGAVE ECONOMIE: ONTWIKKELEN EN VERDUURZAMEN WERKLOCATIES EN HUB'S

Wonen en werken gaan regionaal hand in hand. De hierboven beschreven versnelling van de woningbouw om meer dan 30.000 woningen tot 2030 toe te voegen, realiseren we voor eigen bevolking maar ook voor nieuwe inwoners die zich als gevolg van nieuwe werkgelegenheid in de regio willen vestigen. Andersom geldt dat bedrijven hun vestigingsplaatskeuze steeds vaker bepalen op basis van het ter plaatse aanwezige vestigingsklimaat waaronder woonkwaliteit en beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel.

Uit onderzoeken (o.a. van Tordoir, UvA) blijkt dat vernieuwing van de economie in West-Brabant en de regio Breda nodig is om bedrijven toekomstperspectief te bieden en daarmee werkgelegenheid te behouden en te vernieuwen. Met buurregio Tilburg ziet de regio Breda met name kansen het nieuwe 'maken' en het nieuwe 'vervoeren', dat vraagt om investeren in nieuwe technologie (robotica, AI, data, blockchain), maar ook in duurzame business modellen. De Regiodeal Makes&Moves uit 2018 heeft hiervoor het fundament gelegd. Op die basis willen we nu voortbouwen.

Een aantrekkelijk vestigingsplaats vraagt om het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen maar ook om de ontwikkeling van (grootschalige) bovenlokale bedrijventerreinen en nieuwe kleine en middelgrote werkmilieus aan de corridors A16, A58, A59 en A27. De herbestemming van het terrein van de Amercentrale maar ook de verandering van productieprocessen bij bedrijven die werken met fossiele grondstoffen vormen een belangrijke opgave. Daarnaast gaat het om strategische binnenstedelijke (thematische) toplocaties met testbeds voor de nieuwe economie en urban innovation (zoals Innovation District Breda) en om compactere, levendige centrumgebieden in de regiogemeenten. Andere functies zijn om in centrumgebieden bij een tanende vraag naar winkeloppervlak economisch aantrekkelijk te houden.

De regio heeft de ambitie, de ruimte en te potentie om bestaande bovenlokale werklocaties/bedrijventerreinen duurzaam te herstructureren, herprofilieren en te vergroenen en om nieuwe werklocaties duurzaam te ontwikkelen, voor nieuwe werkgelegenheid.

We streven naar echte *werklocaties van de toekomst*, in de brede zin van het woord. Daarin leggen we verbinding met de ambities van het Rijk om te ontwikkelen met oog voor economische kracht, connectiviteit en landschapskwaliteit.

Concreet gaat het om de volgende investeringen:

- bedrijventerreinen en havens (0,9 – 1,8 miljard)
- economische topsectoren, interactiemileus en HUB's (123 – 202 miljoen)
- energietransitie/regionaal programma warmtenet (3,4 – 5,6 miljard)
- leisure / vrijetijdseconomie (22 – 31 miljoen)

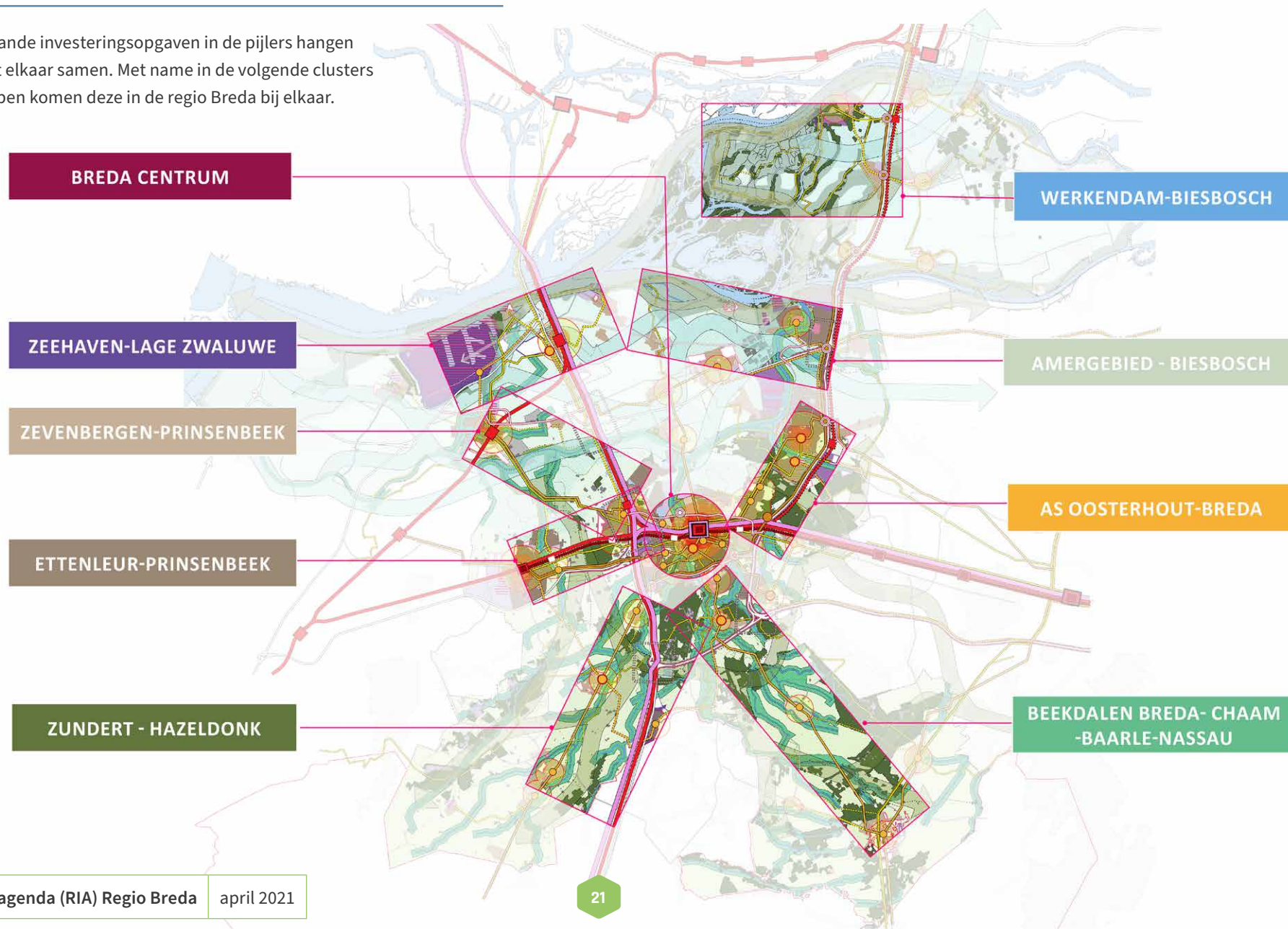
De benodigde investeringen voor de pijler ECONOMIE worden vooralsnog ingeschat op € 4,5 tot 7,6 miljard.

Met gerichte investeringen wordt de regionale economische structuur op een duurzame manier versterkt, de potentie van het HSL station, spoor- en weg- en watervervoer én havens benut én ruimte geboden aan vergroening van de chemie, biobased producten (o.a. circulaire voedselketens), duurzame energieproductie en regionale specialisaties zoals boomteelt (Zundert e.o.) en scheepsbouw en aanverwante havenontwikkeling (Altena e.o.).

GEMEENTE OVERSTIJGENDE CLUSTERS VAN INGREPEN

Bovenstaande investeringsopgaven in de pijlers hangen nauw met elkaar samen. Met name in de volgende clusters van ingrepen komen deze in de regio Breda bij elkaar.

BREDA CENTRUM

Breda bevindt zich in een bijzondere positie: het is een van de vijf Nederlandse steden met een hsl-station. Breda is de enige van deze vijf steden waar rondom dat station 124 hectare terrein beschikbaar is voor transformatie. Door in deze 124 hectare in te zetten op een hoogstedelijk milieu maakt Breda én de regio een sprong: een sprong naar een sterkere en gezondere stad en regio, een sprong over het spoor, een sprong over de Mark.

LANDSCHAP

Realisatie van de Nieuwe Mark, het Singelpark, de Zoete Delta en het spoorland-schap. Realiseren van Brabantse en gemeentelijke Natuurnetwerken. Recreatieve verbindingen door de dalen naar het buitengebied.

Waterstructuren als dragers voor natuurwaarden. Verhogen bereikbaarheid te voet en te fiets door toevoegen van extra bruggen.

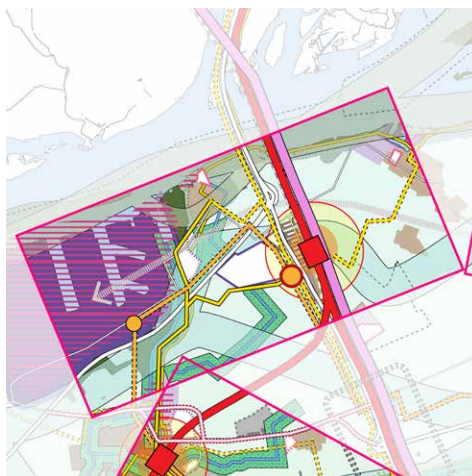
BEREIKBAARHEID

Benutten potentie van HSL-Station, mede door viersporigheid tussen Breda en Tilburg. Station Breda als knooppunt voor regionaal openbaar vervoer en poort naar Europa. Sterkere verbindingen met de regio door uitgebreid netwerk van HOV en snelle fietsroutes. Goed bereikbaar internationaal centrum door ingreep in de noordelijke rondweg en mobiliteitshubs.

WONEN EN ECONOMIE

Hoogstedelijke ontwikkelingen in het centrum. Mix van wonen, werken en voorzieningen. Ruimte voor hotspot voor Toegepaste Techniek en Creativiteit. Ontwikkelen van onderscheidende vestigingsmilieus.

ZEEHAVEN MOERDIJK – LAGE ZWALUWE

Het gebied rondom de Zeehaven Moerdijk is een nationaal industrieel en logistiek knooppunt. We versterken de kracht in dit gebied door het benutten van en te investeren in bereikbaarheid over water, spoor en weg. Daarom realiseren we nabij station Lage Zwaluwe werkgelegenheid en versterken we de landschappelijke bypass rondom de haven van Moerdijk. Er is een nauwe verbinding tussen deze opgave en de opgave Amergebied – Biesbosch.

LANDSCHAP

Versterken en afronden van een landschappelijke bypass rondom Zeehaven Moerdijk. Investeren in kwaliteiten van nationaalpark NLDelta.

BEREIKBAARHEID

Zeehaven Moerdijk verbinden met de HOV Breda – Zevenbergen en station Lage Zwaluwe. Gebied ontsluiten met en aansluiten op snelle fietsroutes. Verkennen mogelijkheden industriewarmte koppelen aan warmtenet.

WONEN EN ECONOMIE

Versterken nationaal industrie en logistiek knooppunt, met werkgelegenheid voor 'handen en hersens'. Woningbouw realiseren aansluitend op de werkgelegenheid. Betere benutting OV-haltes en stations.

ETTEN-LEUR – ZEVENBERGEN – PRINSENBEEK

In de driehoek Etten-Leur – Zevenbergen – Prinsenbeek komen de opgaven voor woningbouw, het realiseren van waterberging en natuurwaarde en het oplossen van een intergemeentelijk verkeersopgave samen. Door het bouwen van woningen nabij snelle fietsroutes en HOV te combineren met investeringen in de natuurwaarde tussen de kernen én het realiseren van aansluiting op knooppunt Zonzeel versterken we het gebied. Zo kunnen we woningbouw realiseren én tussen de kernen rondom de Mark, een luw gebied realiseren.

LANDSCHAP

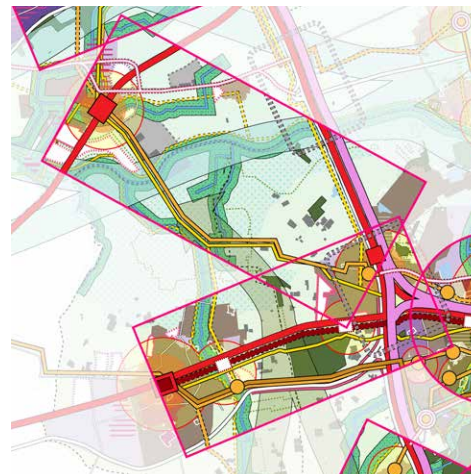
Landschap verder ontwikkelen als geledingzone tussen de kernen. Realisatie waterberging en natuurwaarde rond de Mark. Verbinden van de Beemden rond de Mark met het Liesbos en de Rith. Versterken recreatieve (fiets)verbindingen langs de Mark van drie plezierhavens: Breda, Zevenbergen en Etten-Leur. Versterken van de identiteit van de Zuiderwaterlinie.

BEREIKBAARHEID

Benutten bestaande en nieuwe HOV verbindingen tussen Breda, Etten-Leur en Breda – Zevenbergen. Benutten bestaande en nieuwe snelle fietsverbindingen tussen Breda, Etten-Leur en Breda – Zevenbergen. Realiseren nieuwe aansluiting op Knooppunt Zonzeel als alternatief voor autoverkeer in het gebied. Verkennen mogelijkheden voor betere benutting van spoor. Terugdringen doorgaand autoverkeer door Prinsenbeek.

WONEN EN ECONOMIE

Realiseren van woningbouwopgaven in verschillende dichtheden. Ontwikkelen van onderscheidende woningbouwlocaties door gebruik te maken van de lokale landschappelijke condities. Woningbouwopgave verbinden aan landschaps-investeringen.

ZUNDERT - HAZELDONK

Opgaven rondom Zundert zijn snel grensoverschrijdend en kenmerken zich door een sterke band tussen economie en landschap. Met de ontwikkeling van Treeport aan de A16 worden de internationale mogelijkheden van de boomteeltsector versterkt. Gelijktijdig realiseren we een vitaal buitengebied door de opgaven die hier spelen te verbinden en zorgen we voor vitale kernen door de woningen juist hier te bouwen. Zo versterken we de economie, het landschap en de gemeenschap.

LANDSCHAP

Bijdragen aan identiteit en kwaliteit van Van Gogh Nationaalpark, onder andere door in te zetten op de kwaliteiten van de landgoederen en de karakteristieke zandgronden landschappen. Realisatie van een vitaal buitengebied en klimaat robuuste beekdalen en zandgronden. Grensoverschrijdende recreatie ondersteunen met doorgaande recreatieve fietsroutes.

BEREIKBAARHEID

Benutten en versterken OV verbindingen tussen Breda, Zundert en Antwerpen (België). Benutten bestaande en nieuwe snelle fietsverbindingen naar Breda en Etten-Leur. Sterk recreatief netwerk.

WONEN EN ECONOMIE

Versterken Vincent van GoghHuis. Realiseren van woningbouwopgaven die bijdragen aan vitale kernen en vitaal buitengebied. Ondersteunen van TreePort en versterken van de internationale betekenis van de boomteelt.

WERKENDAM - BIESBOSCH

De gemeente Altena, tussen de Merwede en de Maas, is vervlochten met het water. Het versterken van de binnenvaarthaven in Werkendam en de getijdennatuur in de Biesbosch gaat hand in hand met de cultuurhistorie van de waterlinieforten en het inzetten van de A27 als ruggengraat voor verstedelijking. Terwijl gelijktijdig de voedselkringloop wordt gesloten.

LANDSCHAP

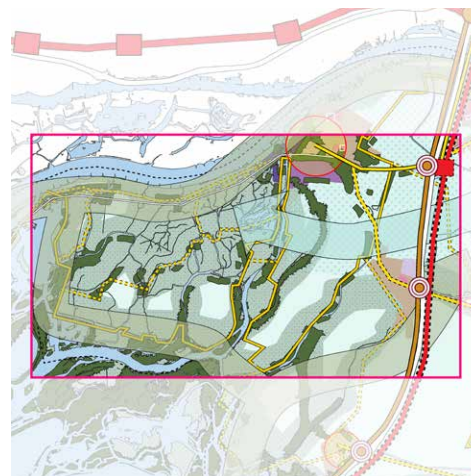
Versterken natuur- en recreatiewaarde van de Biesbos, als onderdeel van de nationaalpark NLDelta. Koppelen van wateropgaven aan het versterken van natuurwaarde en -beleving.

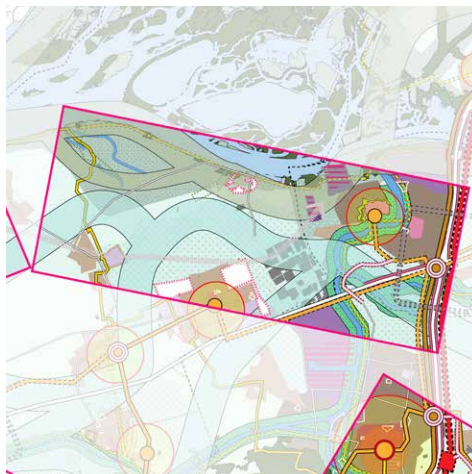
BEREIKBAARHEID

Een groot deel van woningbouwopgave wordt gerealiseerd in de kernen die dicht bij de A27 zijn gelegen, zodat deze goede toegang hebben tot de HOV-verbinding in de richting van Breda, Rotterdam en Utrecht. Hierbij spelen fietsverbindingen een belangrijke rol.

WONEN EN ECONOMIE

De economische zwaartepunt in Werkendam (maritiem) en Giessen (agro) worden ondersteund, ook met woningbouwopgave. De woningbouwopgave is gericht op zowel de lokale behoefte als forensen die in een groene omgeving willen wonen.

AMERGEBIED – BIESBOSCH

De Amercentrale als leverancier van energie én warmte is een wezenlijk onderdeel van de vitale regio. De transitie van de centrale is kenmerkend voor omgang met opgaven in dit gebied: we benutten transitie voor het versterken van natuur, het verbreden van recreatie en het realiseren van woningbouw. De aanpak van knooppunt Hooipolder versterkt de economische positie. Er is een nauwe verbinding tussen deze opgave en de opgave Zeehaven Moerdijk – Lage Zwaluwe.

LANDSCHAP

We werken aan het nationaalpark NLDelta en de Zuiderwaterlinie. Daarbij beschermen we de waarde van het Natura-2000 gebied en vergroten de recreatieve waarde van het landschap en de cultuurhistorie. Met de dijkverbetering maken we onze omgeving robuuster.

BEREIKBAARHEID

Door de afspraken uit de OV transitie West Brabant te realiseren en te zorgen voor goede fietsverbindingen verhogen we de mogelijkheden van het openbaar vervoer. De bereikbaarheid over weg wordt versterkt door een geheel verkeerslicht vrij knooppunt Hooipolder.

WONEN EN ECONOMIE

De ligging aan de Amer biedt de mogelijkheid voor een woonmilieu aan het water. We vergroten de recreatieve waarde van het gebied zelf en als toegang tot de Biesbosch. Als onderdeel van de energietransitie wordt de mogelijkheid om zeewind bij de Amercentrale aan land te laten komen onderzocht. Om het warmtenet te voorzien van een duurzamere bron wordt gelijktijdig de warmte transitie verkend.

OOSTERHOUT - BREDA

Als voorstad van Breda is Oosterhout aantrekkelijke voor gezinnen. Het economisch klimaat wordt geschraagd door de combinatie van bereikbaarheid over water, spoor en weg. Bij ontwikkelingen wordt sterk in gezet op het benutten en transformeren van de binnenstedelijke ruimte en het verduurzamen van de economie. Door dit te combineren met goede aansluitingen op het HOV netwerk en het versterken van de landschappelijke buffers is er ruimte voor gezonde groei.

LANDSCHAP

De Open Linie is een landschappelijke en cultuurhistorische geleding tussen Oosterhout en Breda. Het realiseren van verbindingen tussen gebieden aan weerszijde van de grote infrastructurele doorsnijdingen is noodzakelijk voor het behoud van biodiversiteit. Het realiseren van een landschappelijke verbinding van de bossen bij Dorst naar de bossen bij Chaam en Ulvenhout in het zuiden vormt een krachtige impuls voor het landschap. De landschappelijke verbinding van de bossen bij Dorst richting de Maas, verlengt deze naar het noorden.

BEREIKBAARHEID

De korte afstand tussen Oosterhout en omliggende kernen en aanwezige fiets en openbaar vervoer voorzieningen biedt grote potentie voor verplaatsingen per openbaar vervoer en fiets. Een sterke openbaar vervoer relatie richting Breda, Utrecht en Tilburg en aanpak knooppunt Hooipolder dragen bij aan een krachtige regio. Door de aansluitingen op en doorstroming van de A27 tussen Hooipolder en Sint Annabosch te verbeteren ontstaat ruimte voor versterking van de leef kwaliteit en natuurwaarden tussen Oosterhout en Breda. Door goederenvervoer over water te bevorderen worden wegen ontlast.

WONEN EN ECONOMIE

Sidestream Innovation Valley is een initiatief voor de realisatie van een cluster van circulaire bedrijven en een kenniscentrum. In de binnenstad wordt winkelruimte getransformeerd naar woningen. De sanering van een intensieve varkenshouderij levert een bijdrage aan de woningmarkt en aan de versterking van landschap. In het buitengebied worden mogelijkheden verkend om te voorzien in de woonopgave.

BEEKDALEN BAARLE-NASSAU - CHAAM - BREDA

In het gebied tussen Baarle-Nassau, Chaam en Breda wordt geïnvesteerd in het landschap, met een centrale rol voor de beekdalen en de zandgronden. De investeringen dragen bij aan water- en klimaatadaptatie, duurzame natuurbeleving, recreatie en toerisme, natuur en landschap, energietransitie, cultureel erfgoed en de landbouwtransitie. In combinatie met snelle fietsroutes en openbaar vervoer is dit ondersteunend aan een sterk woon- en recreatieklimaat.

LANDSCHAP

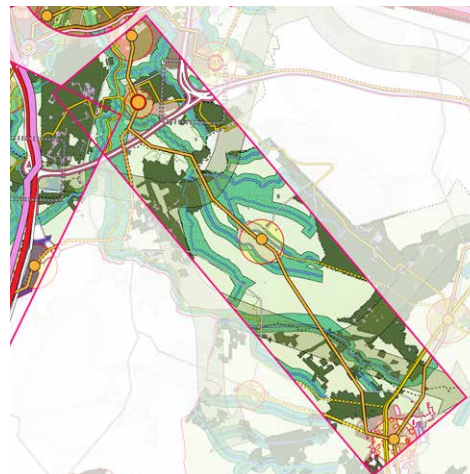
Realiseren Natuurnetwerk Brabant en ecologische verbindingzones. Duurzame versterking van het watersysteem. Combineren van natuurontwikkeling, klimaatadaptatie en recreatie en toerisme.

BEREIKBAARHEID

In standhouden en versterken van openbaar vervoer en fietsverbindingen. Versterken toeristisch – recreatief netwerk.

WONEN EN ECONOMIE

Groen woonklimaat met sterke landelijke kwaliteiten. Gebied met cittaslow kwaliteiten door de combinatie van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit.

INVESTERINGSAGENDA VOOR GEZONDE GROEI REGIO

Om de ambitie van gezonde groei te kunnen realiseren is een ambitieus en samenhangend pakket van investeringen in wonen, werken, mobiliteit en blauw-groene kwaliteit nodig. In totaal gaat het om een geschatte bandbreedte van investeringsvolume van € 17 tot 25 miljard, als volgt verdeeld over de pijlers:

- Wonen: € 7,9 – 11,5 miljard (periode 2020-2030-2040)
- Groen/Blauw: € 0,7 – 0,8 miljard
- Werken: € 4,5 – 7,6 miljard
- Mobiliteit: € 4,0 – 5,4 miljard

De voorliggende RIA bevat de publieke kant: inmiddels is een regionale tafel van private partners gevormd om hun investeringsambities en mogelijkheden met de publieke te bundelen.

BENODIGDE INVESTERINGSBIJDRAGEN RIJK

De groeiopgave van de regio Breda is een integraal vraagstuk, van vele partners.

Een integrale en meerjarige aanpak met het Rijk op de vier investeringsgebieden biedt veel kansen: van losse lokale projecten naar een samenhangende, strategische regionale aanpak waardoor alle inwoners mee kunnen profiteren van de gezonde groei in de regio Breda. Vanuit de gezamenlijke ambitie van een schaa sprong voor gezonde groei nemen de samenwerkende publieke en private partijen in de regio een belangrijk deel van de benodigde investeringsruimte voor hun rekening.

Voor de regionale opgaven wonen, werken, mobiliteit en groen-blauw zijn investeringsbijdragen van het Rijk nodig,

BENODIGDE BELEIDSRUIMTE EN -MAATREGELEN RIJK

Om de ambitie van gezonde groei te kunnen realiseren zijn investeringen in woningbouw in de regio Breda voorwaardelijk gekoppeld aan drie andere, prioritaire regionale investeringopgaven van werklokaties, mobiliteit en groen-blauw. Naast het verzoek om co-financiering van de benodigde investeringen vraagt de regio om beleidsruimte en medewerking voor het zoveel mogelijk wegnemen van een aantal majeure belemmeringen.

Prioritair voor de benodigde beleidsruimte en -maatregelen door de Rijksoverheid zijn:

1. Stikstofproblematiek.

De stikstofaankpak van het rijk biedt aanknopingspunten om tot oplossing te komen voor de woningbouw. De stikstofproblematiek voor de industrie baart echter nog steeds grote zorgen en leidt tot stagnatie bij ontwikkeling. Hierdoor kan vestiging en/of uitbreiding van innovatieve bedrijven die bijdragen aan de energietransitie en CO2 reductie niet gerealiseerd worden. We gaan hierover graag met u in gesprek.

2. Energietransitie Industrie.

Het RES-proces West-Brabant concentreert zich op de gebouwde omgeving. Voor de pijler werklokaties i.h.b. de zwaardere industrie op Moerdijk is aandacht nodig voor de beschikbare netcapaciteit. Zowel bij de toeleverantie van energie vanaf het net als bij de teruglevering van opgewekte duurzame energie aan het net bestaan stevige knelpunten. Hierdoor wordt de elektrificatie van de industrie maar ook de duurzame opwek van energie belemmerd en kan het gebeuren dat er het grote areaal aan bedrijfsdaken in de regio geen zonnepanelen kunnen komen te liggen.

3. Eenduidige boodschap woningbouwopgave.

De roep vanuit het Rijk om een bijdrage te leveren aan de oplossing van het nationale woningtekort is een belangrijke trigger geweest voor de uitwerking van deze RIA. Tijdens de formulering van onze woningbouwambitie bleek die boodschap vaak minder breed gedragen dan wenselijk is vanuit de urgentie van deze opgave. Betere afstemming binnen en tussen overheidslagen is hier noodzakelijk. Hiervoor kan en moet het omgevingsbeleid via de schakels van NOVI via provinciaal en regionaal en lokaal omgevingsbeleid – een sterke verbindende werking.

4. Samenwerken als één overheid.

Met deze RIA wordt een integrale investeringsopgave langs vier samenhangende pijlers in beeld gebracht. Investerings in de ene pijler zijn daarbij veelal randvoorwaardelijk voor de investeringen in de andere pijlers. Dit betekent dat wij deze RIA niet aan een ministerie adresseren (BZK), maar ook andere ministeries aanspreken hun rol te pakken (IenW, EZK, LNV). Optrekken als een overheid is cruciaal voor het welslagen van de in deze RIA beschreven opgaven.

COLOFON

RIA regio Breda is een samenwerkings- en investeringsagenda van de gemeenten

Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout, Zundert

In opdracht van bestuurlijk overleg RIA Regio Breda:

Inhoudelijke bijdragen: ambtelijke projectgroep

Kaartmateriaal: Gemeente Breda

Vormgeving: Gemeente Breda

Financieel onderzoek: Laurens Warnink, Hannah Schutte en Pim de Roos, Ecorys

Projectleiding en eindredactie: Joost Rompa, BMC

Breda, april 2021